

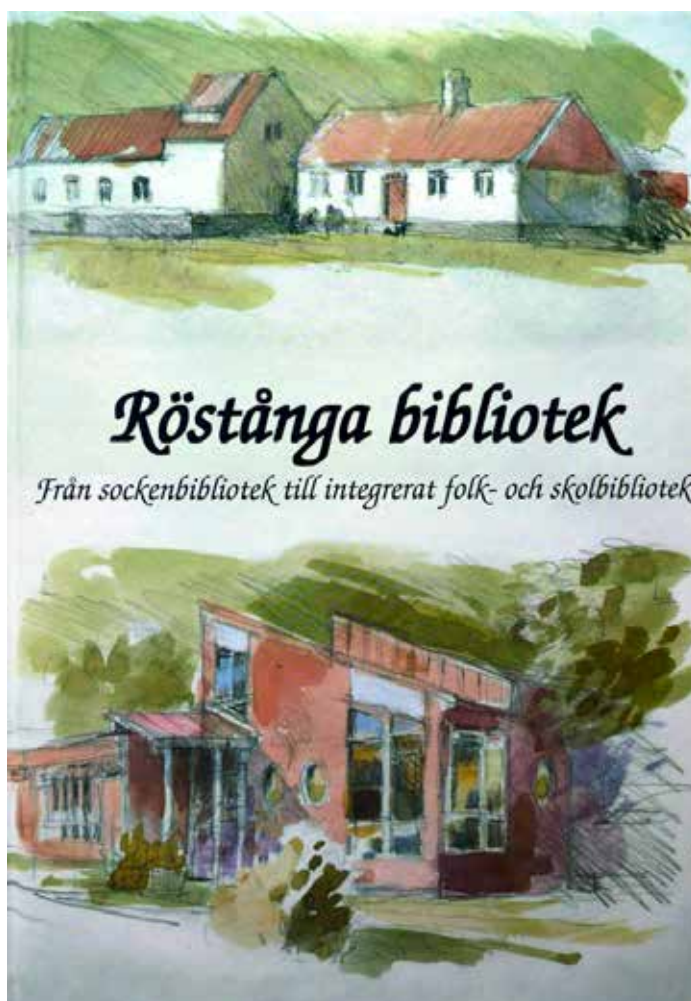
Röstånga bibliotek

På mitt bord ligger en vacker bok i behändigt format om 70 sidor, redigerad och utgiven av Röstånga Bygdegårdsförening 2008. Mitt på framsidan står det "Röstånga bibliotek". Upptill på omslaget ger Eric Lilius i akvarell en bild av Röstånga gamla sockenkyrka i milt solljus, med ortens första skolhus där intill. Nedtill på sidan återger han den magnifika entrén till dagens Midgård, där man sedan 1996 svarar för ett integrerat folk- och skolbibliotek i vårt sköna samhälle. Med anledning av biblioteksfrågans aktualitet på kommunnivå följer här ett försök till kort resumé av bokens gedigna innehåll, främst baserad på tidigare grundforskning av Siv Folkesson och Ylva Olin. Därefter följer summeringar av våra senaste bibliotekariers insatser och synpunkter.

Inledningsvis får man en översikt av vår folkbildnings traditioner. På riksplanet tog C F Roos år 1828 initiativ till lokala bibliotek för allmänheten. Ämnen som religion, moral, historia, geografi, lag och ekonomi befanns angelägna. Med England som förebild tillkom på 1830-talet *Sällskapet för spridning av nyttiga kunskaper bland allmogen och de arbetande klasserna*. Med statliga medel gav man ut tidskriften *Läsning för folket*, som bl a meddelade nyheter inom jordbruket. Med 1842 års folkskolestadga följde så inrättningen av *sockenbibliotek* i vårt land. Med frivilliga gåvor tillkom de första boksamlingarna, som ställdes upp i skåp i våra folkskolors lokaler och sattes under klockarens eller skollärares vård och kyrkoherdens uppsikt.

Som metod svarar våra båda kunskapare för en verklig djupdykning i det lokala källmaterialet, såsom kassaböcker, utlåningslistor, stämornas protokoll och de till länsbiblioteken insända berättelserna. Som rörelsens pionjärer framträder för vår del kulturpersonligheter som botanisten Nils Lilja. Sockenbiblioteket i Röstånga startades på privat initiativ 1861. Enligt den första kassaboken insamlades från 28 personer 202 riksdaler riksmünt, med gästgivare Jonas Åkesson i spetsen. Ortens första skollärare, *Jöns Andersson*, och senare *Olof Nilsson*, främjade läsandet genom ett allsidigt urval av böcker. Anslag från stat och kommun kom att gynna upprustningen av bokbestånd och inventarier. Böckerna förvarades i ett par stora skåp i gamla folkskolan.

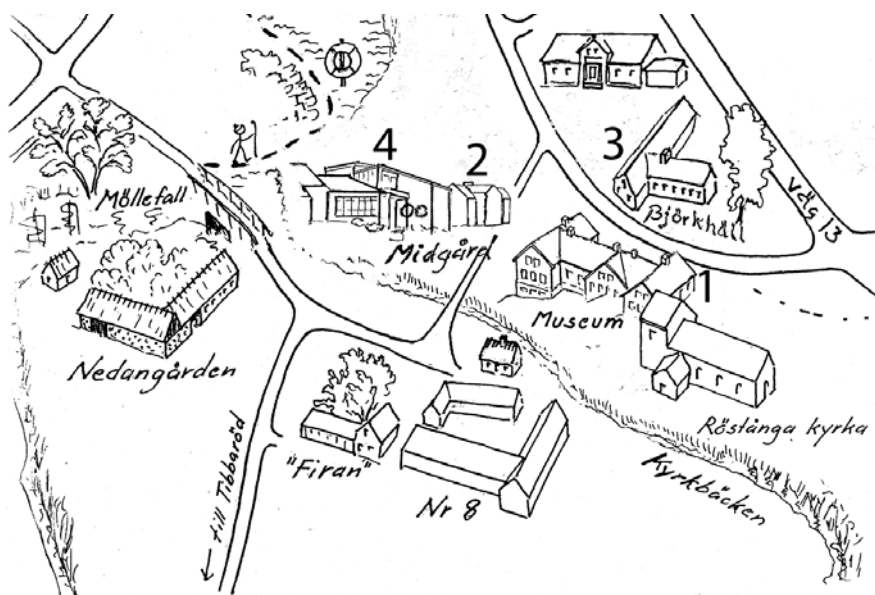
År 1906 byter Sockenbiblioteket namn till Kommunbibliotek. Året därpå beviljas det

första statsbidraget på 50 kr som 1912 höjs till 400 kr. 1917 blir lärarinnan *Cecilia Nelson* bibliotekarie, medan läraren *Martin Simonsson* svarar för uppdraget 1920-1934. År 1929 flyttas boksamlingen till nya folkskolan.

År 1930 kommer en ny författning. Större anslag beviljas om man har öppet minst 2 timmar 3 gånger i veckan, handböcker samt kunig ledning. Bokens, studiecirkeln och föreläsningens betydelse för folkbildningen framhävs. I varje län inrättas nu även centralbibliotek för vägledning och utlåning av studielitteratur. Vår nestor på det lokala planet, målarmästaren *Mauritz Jönsson*, tillträder 1934 sin tjänst som biblioteksföreståndare. Han ordnar böckerna i ämnesgrupper och har öppet 2 dagar veckan, kl 17-18. Riktigt nära ortens folk kommer man genom att Jönsson på sin tid för dagbok över verksamheten vid Röstånga bibliotek. År 1934 får ABF och IOGT-logen disponera samma lokal som folkbiblioteket för sina boksamlingar.

År 1945 fördubblas anslagen från stat och kommun till 400 kr per år. Nu väcks även frå-

1. Gamla skolan. -1929. 2. Nya folkskolan -1960. 3. Björkhäll -1996. 4. Midgård.

gan om en särskild ungdomsavdelning. För ett bra urval av ungdomsböcker svarar dock redan nu folkskolläraren *Edgard Håkansson* genom skolbiblioteket. År 1947 tar *Mauritz Jönsson* initiativ till studiecirkelverksamhet, varefter han 1948 avtackas för mångårig gärning vid Röstånga bibliotek och efterträds av *Iris Wendel*. Hon har öppet tisdagar kl 19-20. År 1950 införlivas ABF:s studiebibliotek i Röstånga folkbibliotek. Nu inrättas även en särskild avdelning med barn- och ungdomsböcker.

För att stärka underlaget för samhällets socialvård genomförs med ingången av år 1952 en kommunreform i vårt land. Röstånga blir huvudort för även de tidigare kommunerna Ask, Konga och Billinge med Stockamöllan. Huvudbiblioteket i Röstånga har öppet tisdagar 19-20 samt torsdagar 14-15. Nu tillkommer även rätten till fria lån från Centralbiblioteket i vårt län. År 1956 får man överta IOGT-logens eget bibliotek om 400 band.

Vid nyår 1960 lämnar Röstånga bibliotek skolan och flyttar in i gården i Björkhäll, som inretts till kommunalhus. År 1961 kan man här fira 100-årsjubileum. Fullmäktiges ordförande *Georg Linné* tackar *Iris Wendel* och alla övriga berörda för deras insatser i folkbildningsarbetet. År 1963 har biblioteket med filialer 1950 kr i bidrag från staten, 7050 kr från kommunen. År 1965 har flera nya låntagare tillkommit. År 1970 avgår *Iris Wendel*.

Som underlag för nioårig grundskola genomförs nu en ny kommunreform i vårt land, varvid Svalöv med ingången av 1969 blir centralort för Röstånga, Konga och Ask. År 1973 tillträder därefter *Ylva Olin* sin befattning på Svalövs kommuns biblioteksfilial i Röstånga. Nu startas

bl a sagostunder för barn under skolåldern. Bibliotekarien läser ur olika bilderböcker och även skolbarnen kommer hit för att låna böcker och spela dockteater för de mindre. Systemet "Browns påsar" innebär att varje låntagare har sin egen lilla kortficka med namn på. Kulturprofiler på orten som *Edwin Malmström* och *Gottfrid Olsson* lånar litteratur om växter och konst. Röstånga bibliotek blir allt mer en social träffpunkt.

I början av år 1978 inleder sen *Callie Pettersson* en 17-årig insats. Nu skulle bokbestånd, utlåning och sagostunder m m samsas i en lokal om endast 33 kvm. golvyta. Under 1980 lånas 10341 böcker här, varav 6400 till barn. Facklitteratur för ungdom, sportlexikon och uppslagsverk kan förnyas genom ett statligt utvecklingsbidrag. Man har schemalagda besök av skolklasserna, för lån till tema-arbeten. I SkD sammanfattas läget 1981: *På biblioteket i Röstånga trängs man - men trivs . . .* tjänsten gör *Callie* även hembesök och samtalar med rörelsehindrade och synskadade och har högläsning på ålderdomshemmet. Talböcker hämtas från Svalöv och hon tipsar om bandspelare och service. Men lokalen är på tok för trång. - Ett provisorium har det hetat i 15 år, konstaterar *Callie*. Och tjänsten är begränsad till 11 veckotimmar.

Under 1987 framlägger så *Siv* och *Ylva* sitt specialarbete om Röstånga bibliotek på Högskolan i Borås. Samtidigt börjar det röra sig i lokalfrågan på hemmaplan. Långt om länge får *Callie* flytta in i stora salen på Björkhäll med sina 7.000 volymer. Barnen får en fin hörna med soffa och kuddar. Även detta skulle dock bli ett mellanspel. Nu projekteras för *Midgårdsskolan* på andra sidan Billingevägen. Efter en mångsidig och gagnarik gärning vid biblioteksfilialen i Röstånga tackar *Callie Pettersson* för sig 1995. (I samma veva vikarierar tidskriftens redaktör (*Stig*) ett par somrar med stor glädje).

Som ny bibliotekarie tillträder *Ingrid Anell* 1994. Våren 1996 flyttar man så in i en tillbyggnad vid Röstånga skolas huvudentré. Den 23 april 1996 öppnas det nya biblioteket här, nu som integrerat folk- och skolbibliotek, helt i linje med den politiska viljan i kommunen. Målsättningen är en mötesplats för alla åldrar. Skolan fungerar nu även som fritidshem. De vuxna lånarna hittar snabbt vägen till det nya biblioteket, med tidningshörna kring bordet.

Ingrid Annell

De runda fönstren ut mot vägen blir barnens favoritställen. Den öppna planlösningen visar sig mest ha fördelar. I anslutning till biblioteket ligger en stor kulturhall med barn och ungdomslitteratur och bakom en vikdörr öppnar sig musiksalen. Teater, musik, kulturkvällar, författarbesök, luciafirande, mimfestival och "Hela skolan sjunger" finns på programmen.

Så inträder nu den s k *IT-revolutionen*. Sommaren 1997 startar utlåningen med datoriserade rutiner i Röstånga bibliotek. Det går

snabbare, blir enklare att beställa från andra bibliotek och databaser att söka i. Internetuppkoppling finns tillgänglig. Via hemdatorn kan man förlänga lånetiden och reservera böcker. Man lyssnar också gärna till uppläsningar av böcker på cd och kassett. Djur, natur, trädgård, historia, biografier, livsstil, resmål och hobby är populära ämnen. På hembygdshyllan finns böcker med anknytning till bygden. Sedan 1997 samlas en skara till Läslusta en gång i månaden. Det blir ofta intressanta diskussioner. Även länskamp i frågesport med rätt att söka svaren i biblioteket engagerar. "Läs flera sagor för barnen " är en aktuell appell. När barnen blir fem år får de ta var sin påse sagoböcker med hem. Högläsning, rim, ramsor och samtal hjälper dem att utveckla sitt språk. Från sex år ansvarar förskolebarnen själva för sina låneböcker, vilket de klarar galant! Alla Midgårds klasser besöker biblioteket varje vecka tillsammans med sina lärare. Med högre bokanslag skulle utlåningen kunna öka ännu mer. Än så länge är det boken som gäller- och den håller ställningarna! Därmed avslutar Ingrid sin rapport till redaktionen 2007.

Nuvarande innehavare av tjänsten på Röstånga bibliotek är *Kristina Carlsson*. Hon tillträder i augusti 2007. Hon finner att biblioteket är välbesökt av allmänheten och väl integrerat med skolan. Hon betonar vikten av att kunna hitta information och betydelsen för ett litet samhälles överlevnad. Hon ser fram mot samarbete med lokala föreningar i byn, författarbesök, föreläsningar, konserter och - vem vet vart Röstånga är på väg?

Georg Welin